

MUŽ, KTERÝ SÁZEL STROMY

Žáci předpěstují duby, zkusí oslovit obec a domluvit vysazení stromů. Uvědomí si, že i oni mohou udělat něco pro místo, kde žijí.

Hlavní cíl lekce: Podpořit dovednost i představu dětí, že už teď mohou ovlivňovat své okolí.

Dílčí cíle:

- Žák popíše, proč je les důležitý pro krajinu, uvědomuje si, že každý může přispět ke zlepšení ekologie ve svém okolí.
- Získá dovednosti v pěstování stromů a zasadí svůj strom.
- Získá zážitek, který bude chtít v budoucnu zprostředkovat dále.

Poznámka: Projekt na motivy krásného příběhu *Muž, který sázel stromy*. Za popis projektu děkujeme **Evě Pospíchalové** ze ZŠ Buttulova. Více fotografií najdete na <https://ucimesevenku.cz/muz-ktery-sazel-stromy/>

Čas: 10 x 45 minut

Věk: 3. třída ZŠ

Místo: podle jednotlivých kroků

Období: od března do listopadu (předměty ČJ, ČJS, ČSP, případně M, INF)

Pomůcky: uvedeny u jednotlivých kroků

1 MUŽ, KTERÝ SÁZEL STROMY

Charakteristika: čtenářská lekce venku, 2 x 45 min (ČJ)

Pomůcky: kniha **Muž, který sázel stromy** (Jean Giono), zjednodušený text knihy vytištěný na barevných papírech podle počtu skupin a rozstříhaný, jeden text k ověření správnosti složení, lepidla, papíry na nalepení textu, podsedáky, mazací tabulky (dále MT) a fixy na ně.

- [Muž, který sázel stromy – zkrácený text \(PDF\)](#)
- [Muž, který sázel stromy – zkrácený text \(.docx\)](#)

Pokud je to možné, je ideální lekci zrealizovat na mýtině, kde dříve děti znaly les. Děti rozdělíme do skupin (ideálně po 3) a usadíme na podsedáky (my používáme rozstříhané karimatky). Přečteme úryvek z knihy *Muž, který sázel stromy*.

Vysvětlíme pravidla následující **čtenářské lekce:**

Každá skupina má za úkol posbírat na školní zahradě jednu barevnou sadu lístků a ty pak poskládat tak, aby na sebe text plynule navazoval. Upozorníme také na skutečnost, že se může stát, že jednu barvu bude sbírat více skupin a že budou možná muset takovou situaci nějak řešit (*rozvoj kompetence komunikační a řešení problému*).

Pokud mají děti se skládáním textu potíže, upozorníme je na to, že je vždy část textu podtržena, a to jim může pomoci v určení pořadí lístků. Po kontrole poskládaného textu lístky nalepíme na papír.

Každá skupina **vymyslí jednu otázku k textu** pro ostatní skupiny. Otázky píšeme na jeden společný papír nebo křídou na chodník. Učitel může přidat svoji otázku, pokud se ty žákovské neubírají směrem, který potřebuje – jedna otázka by měla znít asi takto: „Co se nového v krajině objevilo, když se vrátil les?“ Každá skupina pak na otázky hledá odpovědi, které zapisuje na MT.

Ve společném kruhu pak ještě společným čtením přečteme poskládaný text a odpovíme na otázky. Pokud jsme na mýtině, popovídáme si o tom, jak se toto místo zatím změnilo a jak bude asi změna pokračovat dál.

TIP 1: Místo MT můžeme využít zalaminované papíry. Ty jsou také daleko vhodnější pro venkovní použití, protože klasické MT se mohou rozmočit.

TIP 2: Během probíhajícího projektu je dobré, aby se děti setkaly s více texty s podobnou tematikou.

TIP 3: Podle vyspělosti skupiny můžeme dětem během projektu celou knihu po částech předčítat nebo vyprávět. My máme zavedeno, že každý den učitel cca 10 min vypráví, nebo čte nějakou knihu.

2 SÁZENÍ ŽALUDŮ

Charakteristika: sběr naklíčených žaludů v obci a setí dubů do lesa a do květináčů, 4 x 45 min (2 dny), (ČJS, ČSP). My jsme vyrazili na žaludy hned po čtenářské lekci, ale měli jsme pak málo času. Je ale dobré vyrazit co nejdříve po 1. lekci.

Pomůcky: větší kelímky nebo menší květináčky, nasbírané naklíčené žaludy (pro případ, že nevíme jistě, jestli nějaké najdeme), nádobu na vodu nebo láhev s vodou pro každé dítě

S žáky **najdeme v obci dub**, ideálně pokud si můžeme nechat předem poradit od dětí, kde nějaký je. Můžeme to zadat i jako dobrovolný DÚ. Ukážeme dětem, jak vypadá zdravý naklíčený žalud a necháme je, aby si každý našel 5–10 takových žaludů.

V nejbližším lese **děti žaludy vsadí do země** a zalijí vodou z blízkého potoka (nechají si 2 žaludy na zasazení do květináče). Pokud voda u lesa není, může si každé dítě s sebou vzít lahev s vodou.

Žáci si také mohou místo nějakým způsobem označit, aby ho našli. Já učím děti, že každou novou rostlinku vítáme kamínkem.

Po návratu do školy jsme zbylé žaludy namočili do vody tak, jak je to v knize. Druhý den jsme v ČSP **žaludy zaseli do květináčů** (kelímků) a umístili ve škole na okno. Použili jsme obyčejnou hlínu ze školní zahrady.

TIP 1: Můžeme také zmapovat duby v obci, zaznamenat do mapy obce.

TIP 2: Jsou různé způsoby, jak uchovat žaludy přes zimu, aby byly schopné naklíčit, mně se zdá nejjednodušší na jaře již naklíčené žaludy najít. Každopádně je dobré se ujistit, že nějaké najdete.

TIP 3: Ideální místo pro duby je slunečné a vlhké. Vhodné podmínky pro růst dubů by mohli žáci zjišťovat v samostatné lekci např. „práce s textem“, nebo „vyhledávání informací“ v hodině informatiky nebo z knih.

3 KDO ROSTE RYCHLEJI?

Charakteristika: dobrovolná lekce BOV: Sledování růstu dubů v květináčích a v lese
Pomůcky: protokol k zaznamenávání pozorování

Tuto lekci jsme neuskutečnili, protože je časově náročnější. Podle mých představ by bylo dobré stromky sledovat i více let. Mám totiž zkušenosti, že stromky, které se zasadí do výživnější půdy, rychleji vyrostou, ale ty v obyčejné půdě jsou odolnější, i když pomaleji rostou. Pokud byste chtěli tuto lekci uskutečnit za kratší dobu, je dobré s tímto počítat. Každopádně je vhodné zajít na konci jara nebo na podzim s dětmi do lesa a zjistit, co jejich semínka dělají, zda rostou.

TIP: Je možné také sledovat klíčivost žaludů z podzima v M, spočítat procenta či vytvořit graf.

4 PŘESAZOVÁNÍ DUBŮ

Charakteristika: přesazování dubů do větších květináčů, 45 min (ČSP)
Pomůcky: květináče, nářadí na přesazování, tácy na přenesení květináčů, (psaný návod na přesazování)

U přesazování je dobré nejen dětem říci a ukázat, jak se přesazuje, ale také po dětech průběžně pokukovat. Nám se stalo, že žáci sice duby přesadili, ale měli hlínu jenom do poloviny květináče.

5 PÍŠEME PANU STAROSTOVI

Charakteristika: nabídka sazenic obci, 45 min (ČJ)

Pomůcky: papíry, psací potřeby, křídly u venkovní varianty

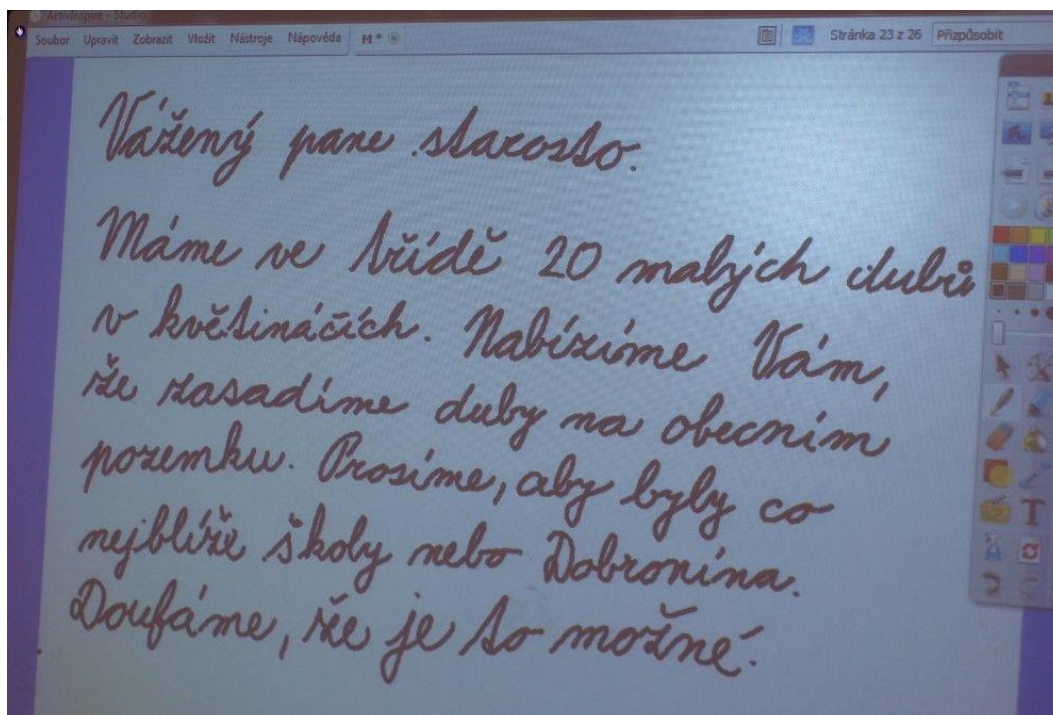
Lekce byla vymyšlena ven, počasí nás zahnal do třídy, kde se dá uskutečnit stejně dobře. Ve společném kruhu (nebo i kdykoliv dříve) si povídáme o tom, co by bylo dobré dál s našimi duby udělat, kam zasadit, abychom se na ně mohli chodit dívat. Dostali jsme i nabídky od rodičů dětí, že duby můžeme zasadit u nich v lese, bohužel až ve vedlejší vesnici.

Dospěli jsme k rozhodnutí, že **oslovíme pana starostu**, s kterým se děti seznámily během předchozího projektu, zda by se pro naše duby našlo místo na obecním pozemku co nejbližší školy.

Děti mají pak ve skupinách vymyslet a zapsat (na papír, křídou na chodník), **co všechno by měl úřední dopis obsahovat** a co je slušné, aby v něm bylo. Učitel zatím (nebo předem) na zem (papír) napíše adresu odesílatele (třídy) a příjemce, místo a datum, věc. Dětem zatím neukazujeme, zřejmě na to přijdou samy. Společně dovymyslíme dopis, učitel vše zapisuje. Do psaní samotného textu dopisu jsem se snažila dětem moc nezasahovat, takže to byl ryze jejich text, jenom jsme z návrhů vybírali ty nejvhodnější.

Jeden ze skupiny dopis přepíše na papír A4. Pisatele vybírají samy děti podle toho, jak se znají a vědí, jak kdo píše. (*Prvek OSV – každý je dobrý na něco jiného*). Následuje hlasování o nejuhlednější, nejsprávnější dopis, který se pošle. Hlasuje každý žák sám za sebe – udělá čárku na papírek pod dopis, který za sebe vybírá. Samozřejmě je vhodné ocenit všechny dopisy a u každého něco konkrétního vypíchnout. Můžeme o to požádat i děti, některé to samy takto probírají při vybírání mezi dopisy.

TIP: Pokud obec odpoví písemně, je možné dětem dopis nechat přečíst a společně probrat, případně s textem dopisu dále pracovat.

6 SPOLEČNÉ SÁZENÍ DO ZEMĚ

Charakteristika: přesazování sazenic do země, 90 min (ČSP)

Pomůcky: náradí, krumpáče, lopaty, lopatky, konve na vodu

Tato lekce by měla proběhnout **v říjnu, ideálně až v listopadu**. Je to nejvhodnější doba pro přesazování rostlin. Je samozřejmě nutné, aby byly květináče s duby od léta venku.

Duby jsme sázeli ve spolupráci s obcí, pan starosta vyměřil na určeném místě rozestupy mezi stromky a sám nám pomáhal duby přesadit. Děti duby jednou a naposled zalily z blízkého potoka a těšíme se, že se nám na jaře zazelenají.

TIP: Následovat by mohlo průběžné **sledování vlastních rostlinek**. Moje idea na začátku plánování byla, že žáci jednou jako dospělí vezmou na místo svoje děti a ukážou jim jejich strom a povedou i své děti k podobným zážitkům.

HODNOCENÍ CÍLŮ aneb DŮKAZY O UČENÍ

- Dítě popsalo, proč je les důležitý pro krajinu.
- Dítě si uvědomuje, že každý může přispět ke zlepšení ekologie ve svém okolí.
- Dítě získalo dovednosti v pěstování stromů a zasadilo svůj strom.

DALŠÍ TIPY

- Toto [video](#) jsem si několikrát během projektu pouštěla. Hledala jsem na něm i to, jak žalud zaset – jakým směrem poroste :-).
- Pro menší děti by mohla být použitelná i kniha [Hravá přírodověda](#). Její hlavní hrdina je žalud Vendelín, který putuje různými ekosystémy, povídá si s jejich obyvateli a hledá, kde zaklíčí.

AUTOR: Eva Pospíchalová

ZŠ: [alternativní třída](#) ZŠ Buttulova Chotěboř

Uskutečněno v 3. třídě [ZŠ Dobronín](#)

Mgr. Eva Pospíchalová učí na [ZŠ Buttulova](#) v Chotěboři v alternativní „venkovní“ třídě (3. a 4. třída v jedné skupině).

„Mou vášní jsou mé dvě děti, díky nimž jsem se více přiblížila přírodě a přirozenému způsobu života i své intuici. Baví mě inspirovat lidi ke změně postojů k výchově i k životu samotnému.“

www.eva-pospichalova.cz